

Svarīgākie darba aizsardzības indikatori vērtējot uzņēmumu pirms tā finansēšanas un/vai apdrošināšanas!

Henrijs Priedīte, PSI Darba Medicīna SIA, Darba drošības un vides
veselības institūts,
e-mail: henrijs.priedite@psi.lv
Rīgas, 2010.gada 9.decembris

Darba vide un tās elementi

---

1. Darba vieta (pastāvīga/mainīga)
  2. Darba aprīkojums: instrumenti, iekārtas, transports
  3. Cilvēks, t.i. darbinieks
  4. Izejvielas, starpprodukti, galaprodukti
  5. Darba procesi: organizatoriskie, tehnoloģiskie
  6. Riski (finansu, **darba vides**)
-

Darba vide – darbinieks (1)

□ **NG pēc dzimuma:**

Vīrieši NG cieš vidēji 2 reizes vairāk kā sievietes...

□ **NG pēc vecuma:**

Vislielākais NG skaits reģistrēts vecumā no 45 līdz 54 gadiem...

□ **NG saistībā ar darba pieredzi:**

Nepieredzējuši (<1 gads); Pieredzējušie (4-10 gadi)

* Info no VDI statistikas datiem

Darba vide – darbinieks (2)

□ Darbinieka rīcība:

- netiek ievērotas DA prasības
  - uzmanības trūkums, veicot darbu
  - izmanto nepiemērotas darba metodes
  - netiek lietots drošības aprīkojums, t.sk. IAL
  - ceļu satiksmes noteikumu neievērošana
-
- ✓ *būvkonstrukciju montētājs guva smagas traumas, nokrītot no aptuveni 2 metru augstuma no kāpnēm*
  - ✓ *metāla griezējs gāja bojā darba vietā sprādziena rezultātā*
  - ✓ *mežstrādniekam, veicot mežistrādes darbus, uzkrita koka zars un viņš gāja bojā*
-

Darba vide – darba organizēšana

- ❑ Neatbilstoša darbinieku apmācība
  - ❑ Neatbilstoša darba vadība
  - ❑ Nepietiekama darba vides uzraudzība, kontrole
  - ❑ Neatbilstošs, nedrošs un nepieejams drošības aprīkojums
  - ❑ Neatbilstoša darba vietas/vides izveidošana
  - ❑ Nekārtīga/nesakārtota darba vide
-
- ✓ *palīgstrādnieks, pakļūpot guva smagu kājas traumu*
  - ✓ *putnu apstrādes operators guva smagas traumas, paslīdot un nokrītot uz grīdas gaļas apstrādes ceļā*
  - ✓ *komplektētājas roka tika ierauta zem iekārtas nažiem un viņa guva smagu traumu*
-

Darba vide – darba aprīkojums

- ❑ Neatbilstošs darbs ar darba aprīkojumu
  - ❑ Neatbilstoša, nepiemērota darba aprīkojuma uzturēšana
  - ❑ Darba negadījumi darba aprīkojuma uzturēšanas/apkopes laikā
-
- ✓ *skaidu granulu ražošanas operatoram, veicot ekskavatora remontu, uzkrita ekskavatora kauss*
  - ✓ *kokapstrādes operators nozāgēja rokas pirkstus*
  - ✓ *strādniekam, veicot traktora remontdarbus, uzkrita kravas kaste*
  - ✓ *sanitārtehniķi nāvējoši traumēja krītoša ekskavatora strēle būvobjektā*
  - ✓ *elektrikis, veicot skaitītāju iestatīšanas un regulēšanas darbus, guva smagu elektrotraumu un vēlāk slimnīcā nomira*
-

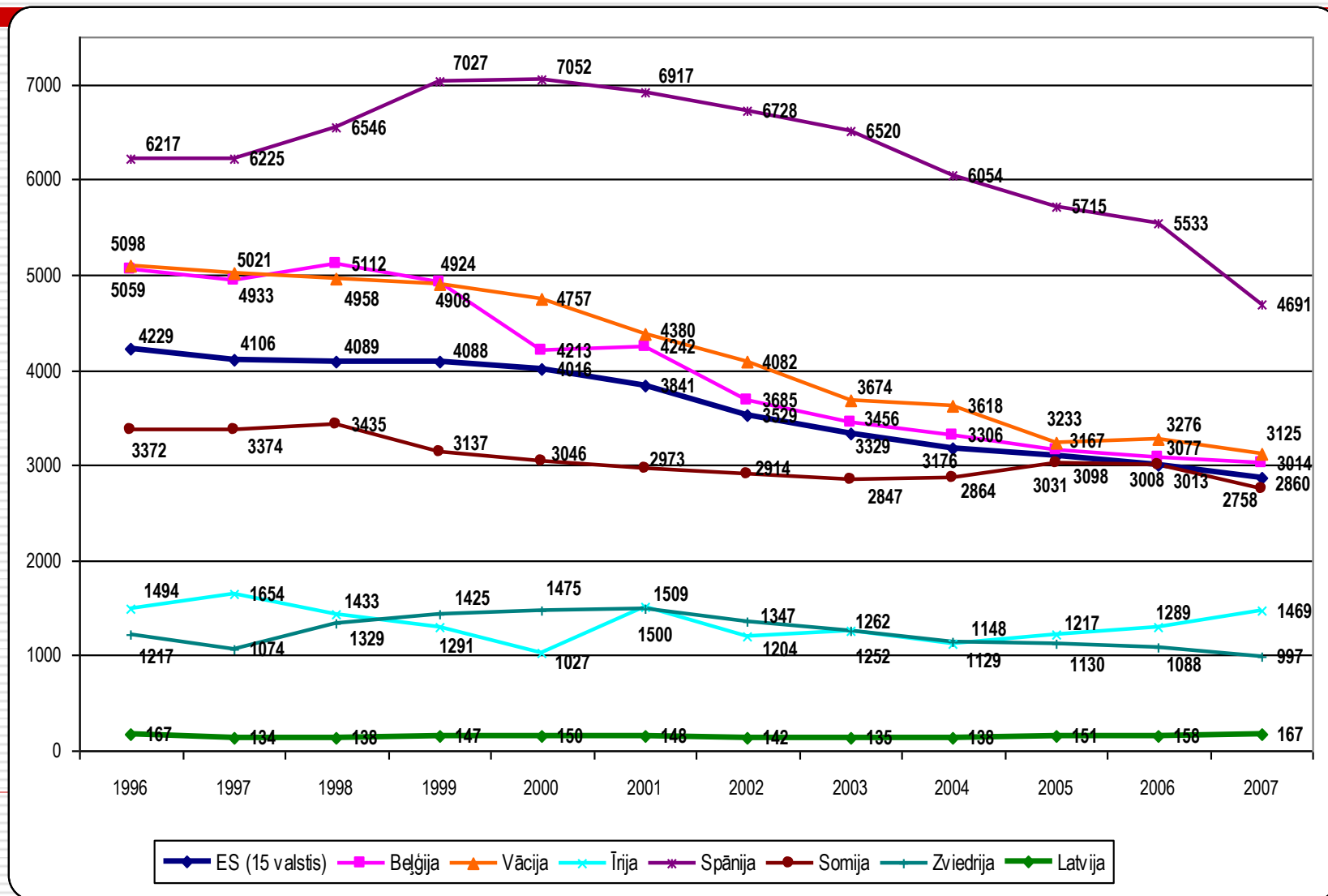

Darba vide – gala produkti, izejvielas

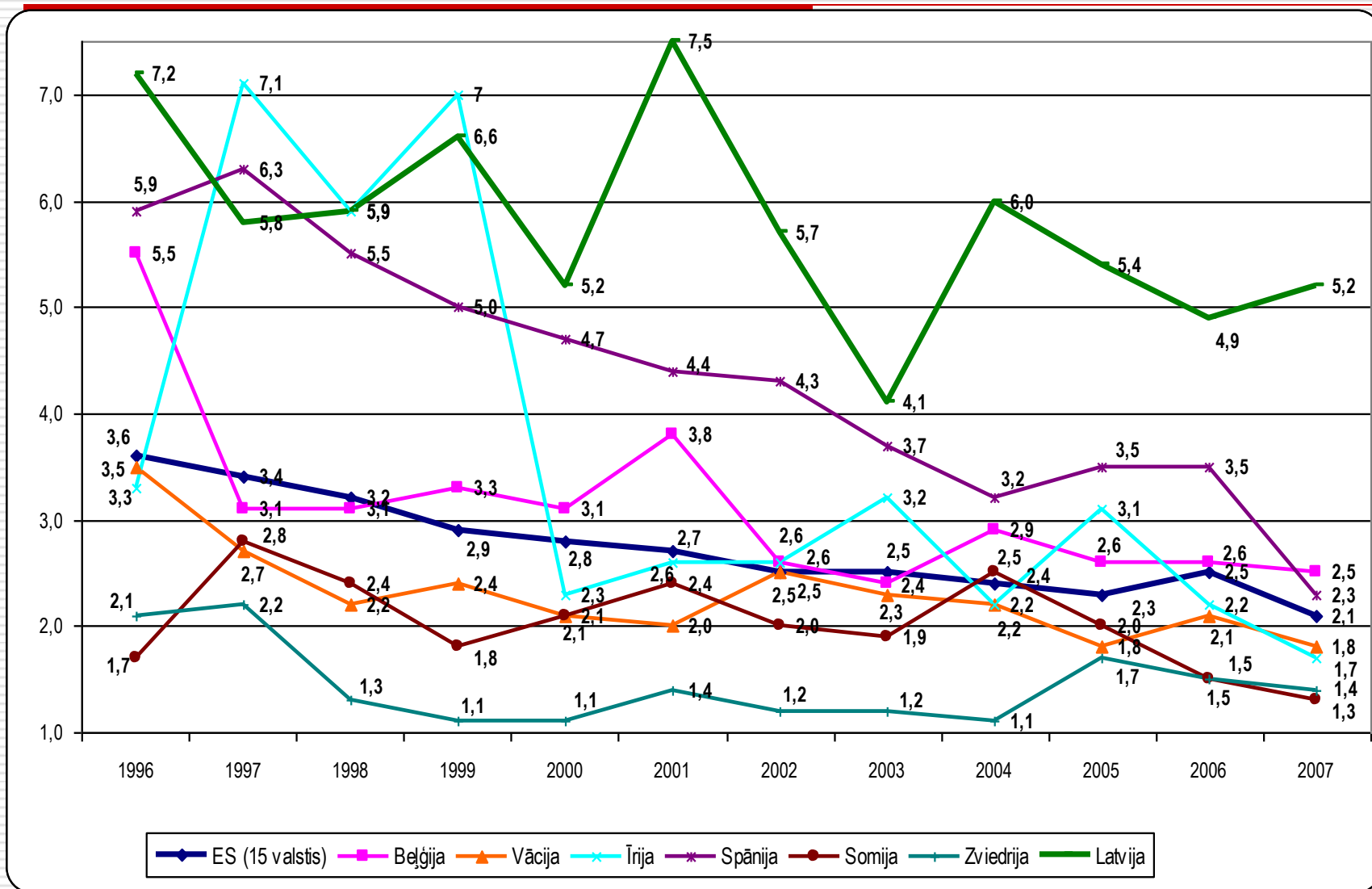

- ❑ Neatbilstoša transportēšana
  - ❑ Neatbilstoša izmantošana
  - ❑ Nepiemērota uzglabāšana

  - ✓ *noliktavas strādnieku saspieda betona panelis un viņš gāja bojā*
  - ✓ *graudu apstrādes operatore gāja bojā pēc tam, kad, sagāžoties konteineram, viņa tika piespiesta pie sienas*
-

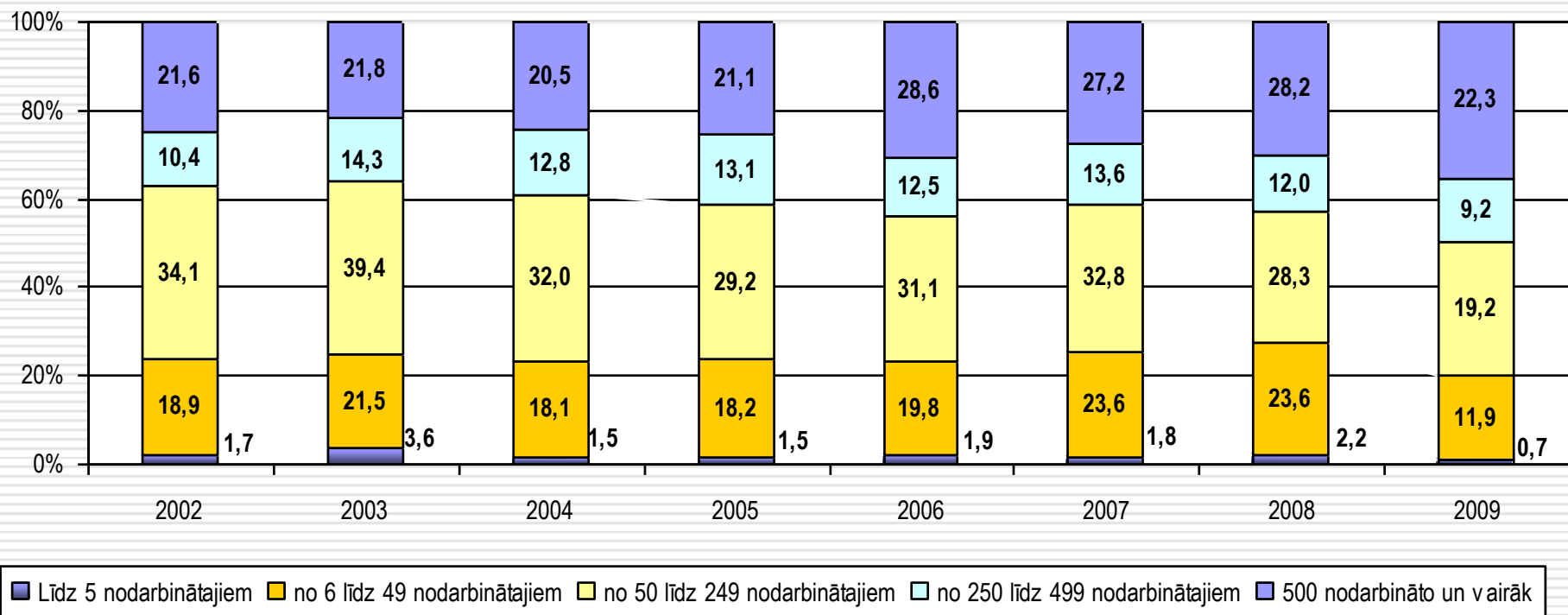
Nelaimes gadījumu kopējais skaits uz 100 000 nodarbināto atsevišķās Eiropas Savienības valstīs (EUROSTAT dati)

Letālo nelaimes gadījumu kopējais skaits uz 100 000 nodarbināto atsevišķās Eiropas Savienības valstīs (EUROSTAT dati)

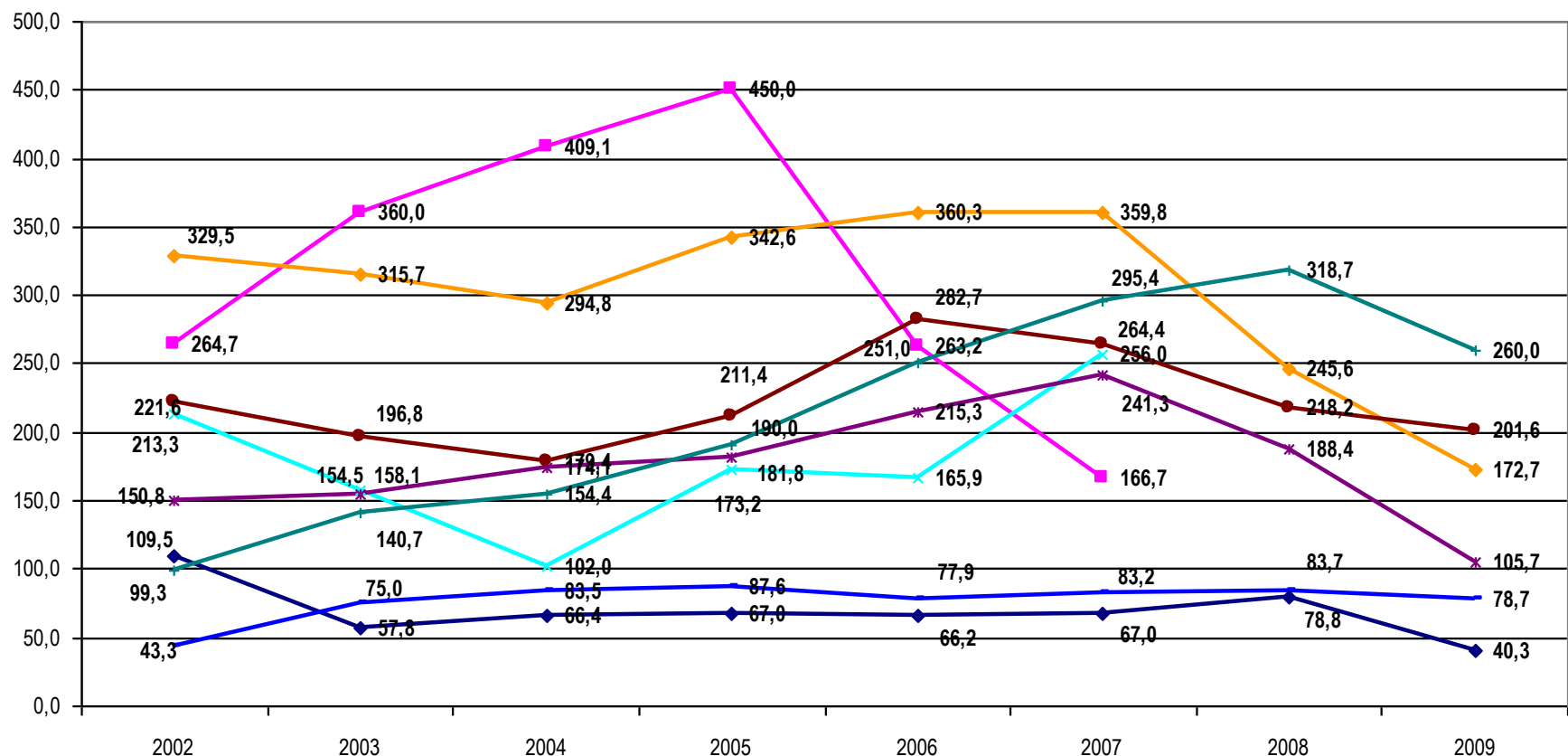

Kopējais nelaimes gadījumos darbā cietušo sadalījums pa uzņēmuma grupām

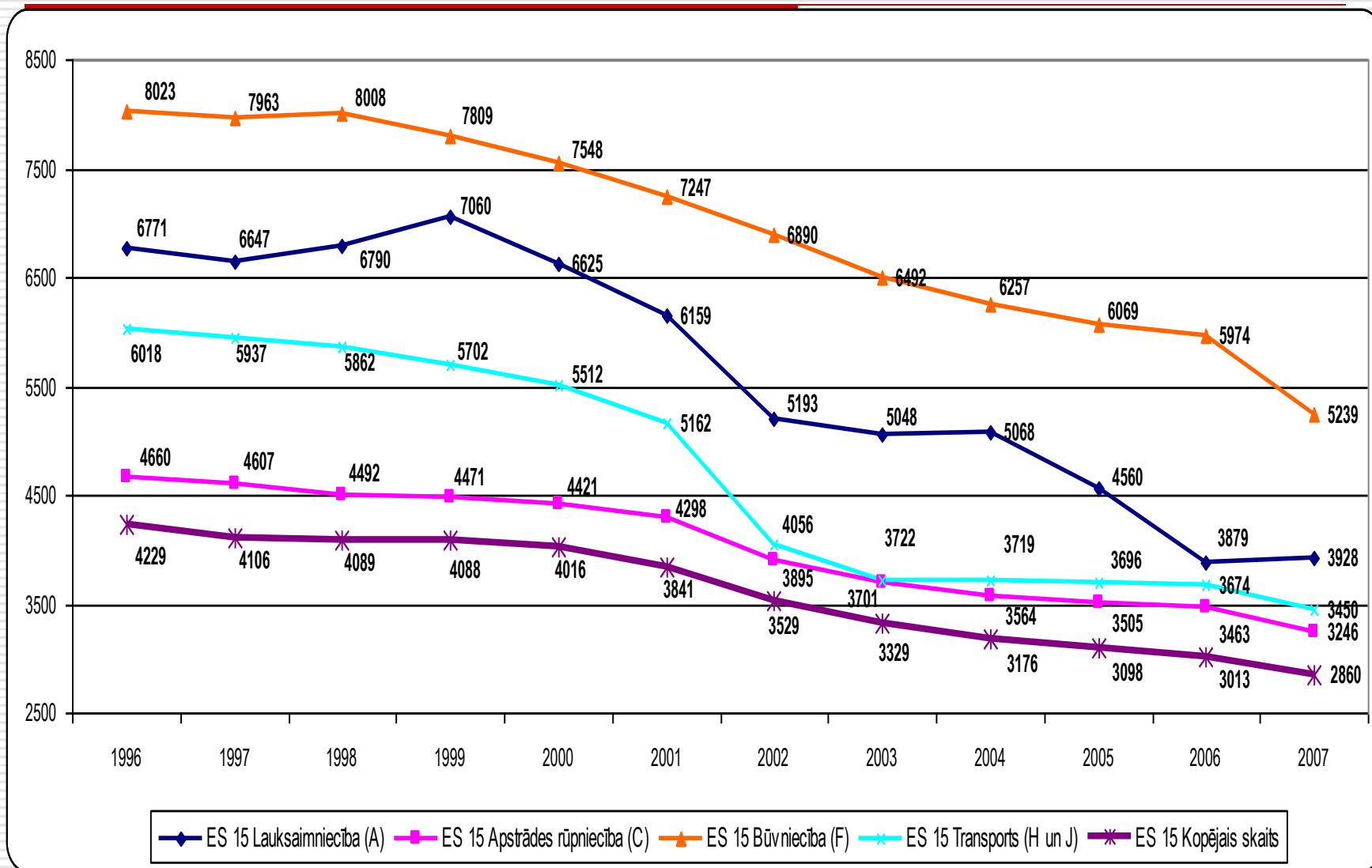

Nelaimes gadījumos darbā cietušo sadalījums pa nozarēm Latvijā uz 100 000 nodarbinātajiem

- ◆ Lauksaimniecība, medniecība un mežsaimniecība - Kopā (A)
- ◆ leguves rūpniecība un karjeru izstrāde (C) (B)
- ◆ Apstrādes rūpniecība - Kopā (D) (C)
- ◆ Elektroenerģija, gāzes un ūdens apgāde (E) (D, E)
- ◆ Būvniecība (F45)
- ◆ Transports (I60+I61+I62+I63)
- ◆ Veselības un sociālā aprūpe (N85)
- ◆ Pārējās nozares pēc NACE kodiem

Nelaimes gadījumos darbā cietušo skaits dažādās nozarēs ES valstīs uz 100 000 nodarbinātajiem (EUROSTAT dati par ES 15)

Reģistrēto ugunsgrēku skaits 01.01.2010.-31.10.2010. periodā*

Lauksaimnieciskās ražošanas objektos	27
Publiskajās ēkās	149
Ražošanas ēkās	149
Transporta līdzekļos, transp. nozarē	394
Noliktavās	27
Būvobjektos	44

* Info no VUGD statistikas datiem

Vekover ražotne Valmierā, 23.04.2010. –
aizdegušies uz iekārtas nosēdušies putekļi !!!

Stelpes minerālūdens ražotne - ugunsgrēks izcēlies **ventilācijas sistēmā**

Bīstamo iekārtu avārijas

- ...2007.gada jūnijā, Rīgā, stipra vēja ietekmē, torņa kravas celtnis sasvērās un neizturot pārslodzi nogāzās uz apkārtējo būvju jumtiem.
  - Tika radīti materiālie zaudējumi 16 900 Ls apmērā...
-

Drošas darba vides indikatori

- ❑ Lai novērtētu uzņēmumu pirms tā finansēšanas vai apdrošināšanas, jāizvērtē riski – tai skaitā, DARBA AIZSARDZĪBAS riski
  - ❑ Daudzi veidi kā to darīt!
  - ❑ Viens no veidiem – analizēt svarīgākos rādītājus (indikatorus), pēc kuru izpildes vai neizpildes iespējams novērtēt darba aizsardzības līmeni uzņēmumā
-

Drošas darba vides indikatori

Organizatoriskie pasākumi

- norīkots darba aizsardzības speciālists, kompetenta institūcija darba aizsardzībā
  - noteikti un uzturēti darba aizsardzības procesi (par apmācību, monitoringu utt.)
  - izstrādāta darba aizsardzības politika
  - noteikti mērķi un uzdevumi DA jomā
  - noteikti pasākumi darba vides uzlabošanai, t.sk. Darba aizsardzības pasākumu plāns
  - ieviesta un uzturēta arodveselības un darba drošības vadības sistēma (OHSAS u.tml.)
-

Tomēr labāk vienreiz redzēt...

Drošas darba vides indikatori

Darba vides riska novērtējums

- darba vietu/veidu riska novērtējums
  - sprādzienbīstamības riska novērtējums
  - ugunsdrošības riska novērtējums
  - ķīmisko produktu riska novērtējums
  - darba aprīkojuma riska novērtējums
  - ergonomisko risku novērtējums utt.
-

Kīmisko vielu/produktu izvērtējums

- kīmisko produktu saraksts
  - kīmisko produktu drošības datu lapas
  - darbinieku apmācības
-

Tomēr labāk vienreiz redzēt...

Tomēr labāk vienreiz redzēt...

Sprādzienbīstamības riska novērtējums

- Dokumenta par aizsardzību pret sprādzienbīstamas vides radīto risku
    - sprādzienbīstamas darba vietas/veidi
    - uzliesmojošo produktu novērtējums
    - uzliesmošanas avotu novērtējums
    - darba vidē izmantojamais darba aprīkojums, tā atbilstība sprādzienbīstamas vides zonai
    - sprādzienbīstamas vides zonējums
    - darba organizācija sprādzienbīstamā vidē
    - rīcība ārkārtas situācijās utt.
  - Pasākumu plāns sprādzienbīstamības riska novēršanai un mazināšanai
-

Tomēr labāk vienreiz redzēt...

Tomēr labāk vienreiz redzēt...

Ugunsdrošības riska novērtējums

- atbildība par ugunsdrošību
  - ugunsdrošības un ugunsdzēsības sistēmas (tehniskā dokumentācija)
  - aizsargsistēmu uzturēšana (reģistri)
  - apmācības rīcībai ugunsgrēka gadījumā, t.sk. evakuācija (protokols)
  - elektroinstalāciju uzraudzība (apkopes, pārbaudes)
  - atkritumu apsaimniekošana (to veidi, izvietošana, izvešana)
  - ventilācijas sistēmu apkopes/pārbaudes utt.
-

Tomēr labāk vienreiz redzēt...

Tomēr labāk vienreiz redzēt...

**Uguns aizsardzības
sistēmas
signāldevējs**

**Gaisa
kondicionieris**

Tomēr labāk vienreiz redzēt...

Drošas darba vides indikatori

□ Darba aprīkojums:

- atbildība par iekārtu ekspluatāciju
  - darba aprīkojuma saraksts, kas var radīt risku darbinieku drošībai un veselībai, t.sk. bīstamās iekārtas
  - apkopju reģistrs, pārbaudes protokoli
  - tehniskā dokumentācija, t.sk. atbilstības dokumentācija, lietošanas, uzturēšanas, montāžas instrukcijas utt.
-

Kā notiek iekārtu apkopes???

Drošas darba vides indikatori

Darbinieks

- darbinieku apmācība (reģistri, protokoli)
- darbinieku veselība (veselības pārbaudes)

Telpas

- ēkas/telpu nodošana ekspluatācijā
- atbilstība saimnieciskās darbības veidam

Darba vides uzraudzība

- apsekošanas protokoli
-